

Darba lapas autors: Evita Korna, Tukuma 2. vidusskola

Darba lapas nosaukums: Jāņa Ezeriņa daiļrade (novelistika). Anekdotiskās noveles.

Darba lapa J. Ezeriņa daiļrade (novelistika) J.Ezeriņa anekdotiskās noveles “Mērkaķis” un “Kādas blusas stāsts”

1. Atrodi mācību grāmatā, kā tiek skaidrots jēdziens “novele” Viduslaiku Florencē un Dž. Bokačo laikā 14.gs.? Uzraksti, kā radies anekdotisko noveļu žanrs! (2 p.)

Atrodi vietnes “Letonika.lv” Enciklopēdiskajā vārdnīcā jēdziena “novele” skaidrojumu! (1 p.)

Kas šajā skaidrojumā saglabājies no 14.gs. noveles skaidrojuma? Kas ir atšķirīgs mūsdienu noveles žanra skaidrojumā? (2 p.)

2. Noskaidro jēdzienu “novele”, “komēdija”, “karnevāls” skaidrojumus vietnes “letonika.lv” Dzejas vārdnīcā (*komēdija*), Enciklopēdiskajā vārdnīcā (*novele*) un Svešvārdu vārdnīcā (*karnevāls*)!

Secini, kā jēdziens “karnevāls” saistāms ar jēdzieniem “komēdija” un “anekdotiskā novele”! (2 p.)

3. Izmantojot "Letonika.lv" resursus, papildini doto tekstu ar trūkstošajiem vārdiem, faktiem un datiem! (2x30=15p.)

Jānis Ezeriņš ir _____ meistars. Gandrīz visi viņa nozīmīgākie stāsti sacerēti neilgi pirms autora nāves un sakopoti _____ krājumos. Faktiski Ezeriņš ir gluži vai neticamu _____ atgadījumu izstāstīšanas meistars. Viņš bieži izmantojis _____ efektu. Ezeriņa daiļrade ir tik daudzveidīga, ka viņa īsprozas kopošanu savā ziņā varētu uzskatīt par stāstniecības iespēju, sižetu un variāciju enciklopēdiju. Viņa daiļrade ne tikai atstāja spēcīgu iespaidu uz 30. gadu īsprozu, bet atbalsojās arī _____ un _____ gadu literatūrā (piemēram, daudzas _____ noveles neapšaubāmi turpina Ezeriņa tradīciju). Pirmā publikācija – _____ "Veltas bailes" Zvārguļu Edvarda "Zobgala kalendārā" _____ gadam. Literārās darbības sākumā J.Ezeriņš daudz _____ A. Bloka, A. Puškina, Ā. Mickeviča, Š. Bodlēra u.c. autoru darbus, vēlāk _____ galvenokārt prozu. Nozīmīgi ir J. Ezeriņa veiktie klasikas darbu _____ (Oskara Vailda "Doriana Greja ģīmetne" un citi darbi, vecfranču teika "Okasēns un Nikoleta", _____ "Noveles", Stendāla "Sarkanais un melnais"). Ezeriņš ir _____ noveles izkopējs un viens no šī žanra ievērojamākajiem autoriem latviešu literatūrā. Stāstu un noveļu krājumos "Dziesminieks un velns", "Fantastiska novele un citas", "Apstarotā galva", "Leijerkaste" personāžu dziļi _____ tēlojums apvienojas ar strauju _____ attīstību, situācijām nereti ir _____ iezīmes. Revolūcijas un Latvijas brīvības cīņu atainojumā Ezeriņš spējis apvienot personāža psiholoģijas atklāsmi ar _____ un _____ akcentiem. Stāstos kolorīts daudzveidīgas _____ un _____ tēlojums, darbiem raksturīga izteikta ekspozīcija un negaidīts fabulas _____ . Uzmetumos palicis _____ "Pičs Kublenieks" par latviešu Pūcesspieģeli, tautas anekdotēs sakņotu varoni. Ezeriņš sarakstījis _____ "Siberijas zāle", _____ apkopoti krājumā "Krāšņatas". Raksti _____ sējumos. Kopoti Raksti _____ sējumos. Ir arī vairākas stāstu un noveļu _____ .

4. Atrodi vietnē "Letonika.lv", kurā J.Ezeriņa noveļu iekrājumā iekļauta novele "Mērkaķis"? Kurā gadā šis krājums izdots? Kādu balvu tas saņem? Kurā gadā iznākusi izlase "Kādas blusas stāsts"? (4 p.)

5. Atrodi novelē "Mērkaķis", kurš publicēts vietnē "Letonika.lv" vai kādā citā avotā, citātu, kurā pausti šādi vārdi: "Tas ir vīrietis!" aizmirsdamās viņa sauca man gandrīz kā vecam draugam, "ne tāds kā jūs visi!"! Kādā kontekstā tie lietoti? (Noveles tekstu var skatīt "Letonika.lv" lasītavā) (2 p.)

6. Par J.Ezeriņa novelēm teikts: “Vairākas Ezeriņa noveles veidotas tradicionālajā ietvara kompozīcijā, kas ļoti plaši izmantota arī renesanses novelistu darbos.”

Kuru 14. gs. renesanses autora darbu atgādina J.Ezeriņa noveles “Mērkaķis” ievaddaļa? Kāpēc? Mini faktus no noveles! (Noveles tekstu var skatīt “Letonika.lv” lasītavā) (3 p.)

7. Kādas asociācijas Tevī veidojas, dzirdot vārdu “blusa”? (1 p.)

Atrast vietnē “Letonika.lv” blusas attēlu un Enciklopēdiskajā un Svešvārdu vārdnīcā jēdziena “blusa” skaidrojumu. Kas ir blusa? (2 p.)

8. Kādas emocijas J.Ezeriņa novelē “Kādas blusas stāsts” blusa izraisa tās galvenajiem varoņiem? Kāpēc? Kāda šīm emocijām ir saistība ar viņu rakstura īpatnībām? (Noveles tekstu var skatīt “Letonika.lv” lasītavā) (4 p.)

Darba lapas autors: Evita Korna, Tukuma 2. vidusskola

Darba lapas nosaukums: Jāņa Ezeriņa daiļrade (novelistika). Anekdotiskās noveles.

9. Par J.Ezeriņa novelēm teikts: *“Tematika Ezeriņa īsajā prozā ir diezgan bagāta. Ezeriņu interesē cilvēka jūtu dzīve - galvenokārt mīlestība; to rakstnieks parāda daudzējādos pavērsienos. Bieži vien mīlestības tēlojumi saistās ar citām tēmām - ar mantas varas atmaskojumu, ar pirmā pasaules kara apstākļu, sabiedrības inteliģences un miētpilsonības raksturojumu, ar “smalko kaišu” motīviem. Cilvēka rakstura dīvainības, iedomas, untumus, savādības par “smalkajām kaitēm” nosauca Ēriks Ādamsons. Viņš ir šo pārsmalcināto “kaišu” raksturīgākais tēlotājs latviešu literatūrā. Pirms Ādamsona tām pievērsies Ezeriņš. Mīlas dīvainie, neparastie, pat slimīgie kūleņi Ezeriņa daiļradē ieņem diezgan redzamu vietu. Ezeriņš ar savām novelēm pasmaida par to, cik kaprīzas, viegli satricināmas un gaistošas dažreiz mēdz būt izlutinātās, pārsmalcinātās augstākās sabiedrības mīlas jūtas.”*

Kā tas tiek atklāts novelē “Kādas blusas stāsts”? Raksturo abu noveles varoņus: pēc sociālā statusa / profesijas un rakstura īpatnībām! Kas izjauc šo draudzību? Kā šajā novelē ieskanas “smalko kaišu” motīvs? (Noveles tekstu var skatīt “Letonika.lv” lasītavā) (4 p.)

<i>Sociālais statuss / profesija</i>	<i>Rakstura īpatnības</i>

10. Kā novelē “Mērkaķis” atklājas galvenās varones “smalkā kaite”? (Noveles tekstu var skatīt “Letonika.lv” lasītavā) Kas ir galvenā varone pēc sociālā statusa? Kā novelē tiek raksturota viņas uzvedība sabiedrībā? Kāda ir viņas rīcība noveles gaitā? Ko J.Ezeriņš gribējis pateikt par tā laika sabiedrības daļu kopumā? Pret ko viņš vērsas? (6 p.)

<i>Varones vārds un sociālais statuss</i>	<i>Uzvedība sabiedrībā</i>	<i>Rīcība novelē</i>

11. Par J.Ezeriņa novelēm ir teikts: *“Latviešu literatūrā līdz šim Ezeriņš ir visspilgtākais t. s. anekdotiskās noveles pārstāvis. “Man bez anekdotes neiet”- tā Ezeriņš draugu pulkā mēdzis izteikties.”*

Kā to var attiecināt uz novelēm “Mērkaķis” un “Kādas blusas stāsts”? (Noveļu tekstus var skatīt “Letonika.lv” lasītavā) (2 p.)

12. Par J.Ezeriņa noveļu kompozīciju ir teikts: *“Vairākas Ezeriņa noveles veidotas tradicionālajā ietvara kompozīcijā, kas ļoti plaši izmantota arī renesanses novelistu darbos. Ezeriņa darbos šie ietvari nav vienmuļi, tajos ir liela dažādība. Savos prozas sacerējumu pēdējās lappusēs Ezeriņš savēl visus sižeta galus kopā, dod darbības atrisinājumu, tā sniedzot galveno efektu. Rakstnieka paša vārdiem izsakoties, viņš tiecīs noveli kraut kā sārta un beigās pielaidis uguni, lai liesmas visu apņem un apvieno.”*

Kā tas izpaužas novelēs “Mērkaķis” un “Kādas blusas stāsts”? (Noveļu tekstus var skatīt “Letonika.lv” lasītavā) (4 p.)

20__ .gada _____

Darbu veica: _____

legūtie punkti: _____ **Vērtējums** (0,5 – 27p. – neiesk. 27,5 – 54p. – iesk.): _____